

Tema 13 Øst-religioner - hinduisme og buddhisme

Du skal vide det vigtigste om de to største østlige religioner, hinduismen og buddhismen: hovedpersoner, guder og religiøse begreber og lære.

Du skal kunne forklare nogle tydelige *forskelle* mellem kristendommen og de østlige religioner.

Desuden skal du vide lidt om, hvor disse religioner er meget udbredt, og lidt om, hvilken indflydelse de to religioner har på kulturen i Danmark i dag.

Begreber

Østens religioner. Der er tydelige forskelle mellem religioner opstået i Indien, Kina og Japan. De tre gamle **indiske** religioner er **hinduismen**, **buddhismen** og **jainismen**. I 1500-tallet opstod den fjerde: **sikhismen**.

De oprindelige **kinesiske** religioner hedder **konfusianismen** og **daoismen** (eller taoisme). Den gamle japanske religion hedder **shintoismen**.

Den afgørende forskel mellem indisk og kinesisk religion er, at alle de fire indiske religioner indeholder læren om **reinkarnation** (genfødsel i en ny krop). Ordret betyder reinkarnation: igen i kødet. De to **kinesiske** religioner indeholder *ikke* reinkarnation. De **røde** begreber er hinduisme og buddhisme.

Den grundlæggende indiske livsforståelse: **Sjælen** er fanget i **uvidenhed** og bundet til livets **kredsløb** (samsara).

Læren om den mange genfødsler følger af **karma-loven**. Karma betyder *handling*, og loven indebærer to ting: 1) at **alle handlinger kaster frugter af sig**, afhængig af, om handlingen er god eller ond. Det fører til lykke eller til smerte. 2) Man er bundet til **selv at skulle plukke frugterne** af sine handlinger. - Fordi en handling ofte først afsætter sine frugter efter et stykke tid, er *reinkarnation* en logisk følge af karma-loven: frugten må nødvendigvis blive til virkelighed. Den kan ikke forsvinde.

Det vigtigste religiøse budskab er at vise vejen til **udfrielse fra livets kredsløb**. Frelse er **udfrielse fra enhver form for legeme**, og dermed for sanselig glæde og smerte. Det kaldes *moksha* i hinduismen og *Nirvana* i buddhismen. Vejen til udfrielse er, **at blive befriet fra sin uvidenhed**. Altså at opnå visdom. Derfor er spørgsmålet om, hvilke **hellige skrifter**, der indeholder denne befriende visdom så afgørende væsentlig.

De ældste hellige skrifter kaldes **vedaerne** (veda betyder *viden*). De ældste dele stammer fra 1400 fvt. Fra omkring 500 fvt. begynder opsplittningen af den gamle indiske veda-religion i hinduismen, buddhismen og jainismen. Det gamle sprog hedder *sanskrit* og er et indoeuropæisk sprog og i sprogfællesskab med germansk - og således med dansk.

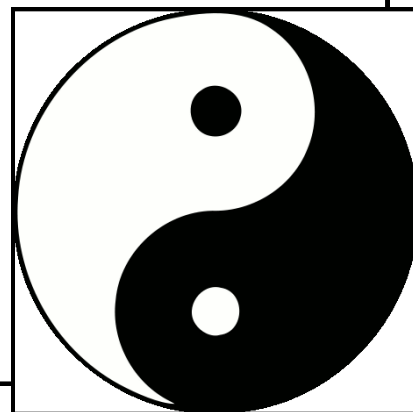
Andre grundlæggende indiske dogmer. 1) Næsten al indisk tænkning omfatter en lære om **universets opløsning og genskabelse** med enorme mellemrum, - milliarder af år. 2) Både sjælen og materien (urstoffet) anses for **evige og uden begyndelse**.

På side 2 og 3 gennemgås mere fra hhv. hinduismen og buddhismen.

Eksempler på ord og begreber, som *ikke* udspringer af indisk religion, men af **kinesisk** religion: **Forfædre dyrkelse**, **akupunktur**, **zoneterapi**,

Yin og Yang (>).

Yin og Yang er i kinesisk filosofi og religion tilværelsens fundamentale modsætnings- og samspilsprincip. Vekselvirkningen mellem yin og yang holder universets altomfattende kraft, "dao", i ligevægt. **Yin** repræsenterer og symboliserer det kvindelige, det mørke, natten, det kolde, vinteren, det passive og hvile, det altopslugende, det animalske og det jordiske. **Yang** repræsenterer og symboliserer det mandlige, det lyse, dagen, det varme, sommeren, det aktive og bevægelse, det individualitetsgivende, det gennemtrængende og det himmelske.

Hinduisme

Brahman - Atman

Hinduismens vigtigste sandhed ligger i betydningen af ordene Brahman og Atman. Hindu kommer af ordet *inder*. Brahman skal du først sammenligne med ordet Gud i kristendommen og Atman skal du forstå som det enkelte individ, jeg'et eller sjælen. Og derefter skal du forstå begge ord på en meget anderledes måde:

Brahman er alt og én, upersonlig, urgrunden til alt værende, over alle guder, er uendelighed uden begyndelse og ende, bevidsthed og lyksalighed *uden* at være en *person*!

Atman er Brahman, som erkendes og opleves som et individ. Det er livsånden. Det er den evige og udødelige sjæl, som bor i legemer (reinkarnation) og har som mål at befries fra legemerne (moksha) og opløses og blive ét igen i Brahman - *som dråben forsvinder i havet!* - Naturen er ligeledes guddommelig fordi **alt er Brahman**.

Bemærk: Det guddommelige (Brahman) og det enkelte menneskes sjæl (Atman) er en enhed og hænger sammen = er ikke adskilt som to selvstændige ting. Sjælen er Gud og Gud er sjælen. - Her ligger den store, grundlæggende forskel til kristendommen (og jødedommen og islam), hvori Gud er **SKABEREN** og mennesket og naturen **skabning** (med sjæl OG ét legeme). *Skaber* og *skabning* er to adskilte størrelser. Gud er ikke = mennesket, og mennesket er ikke = Gud, men mennesket er skabt i Guds billede som en *selvstændighed*. Mennesket har derfor også en *begyndelse*.

Hvad er **konsekvenserne** af forskellen? - prøv at tænke videre selv:

- Fører hinduismen til større respekt for naturen, fordi naturen er guddommelig?
- Fører kristendommen til, at man tør mere med naturen: udforske og udnytte?

Polyteisme - mange guder

De vigtigste blandt de mange guder er: Brahma (skaberen, NB: ikke Brahman), Visnu (opretholderen), Shiva (tilintetgøreren), samt fx Khrisna (heraf bevægelsen Hara-Khrisna), abeguden Hanuman, elefantguden Ganesha.

Brahma

Vishnu og Shiva

Ganesha

Videnskabsmændene ved ikke, at der er en åndelig sjæl. Kun sjælen er skabende.

Vedaerne er den fuldkomne viden.

Moderne videnskabsmænd tror, at liv er kommet fra materie. De siger, at for millioner af år siden var der udelukkende materie, men intet liv. Det accepterer vi ikke. Af de to energier – liv og materie – er liv og ånd den oprindelige, overordnede energi, og materie er den resulterende, lavere energi.

Eksempel på hinduistisk tænkning. Fra bogen: "Liv kommer fra liv", af A.C. Bhaktivedanta Swami Prabhupada (Khrisna-bevidsthed)

Symbol for universets hellige, guddommelige lyd "OM"

Buddhisme

Den historiske stifter Siddharta (kaldenavn) levede ca. 560 - 480 fvt. – eller 450 - 370. Buddha betyder "Den fuldt oplyste". Han oplystes som 35 årig og befriedes derfor som den første fra *reinkarnationerne* (samsara) og opnåede udfrivelse fra livet (moksha)

Lære:

De fire ophøjede sandheder:

- 1) om **lidelsen** (duhkha). Livet er lidelse på grund af livets ubestandighed og foranderlighed
- 2) om lidelsens baggrund: **uvidenhed, begær**, hængen ved livet
- 3) om **lidelsens ophør**: der er en vej ud til befrielse fra lidelsen og livet i kroppe
- 4) Den **ottefoldige vej** til lidelsens ophør (det otte-egegede hjul). Givet af Buddha i den første prædiken i Benares

ret anskuelse
ret beslutning
ret tale
ret handlen
ret levevis
ret bestræbelse
ret besindelse
ret koncentration

Den ottelede vej kaldes og så middelvejen mellem **askegær**. Buddha havde prøvet ligheder. Vægt på sindets forvandling.

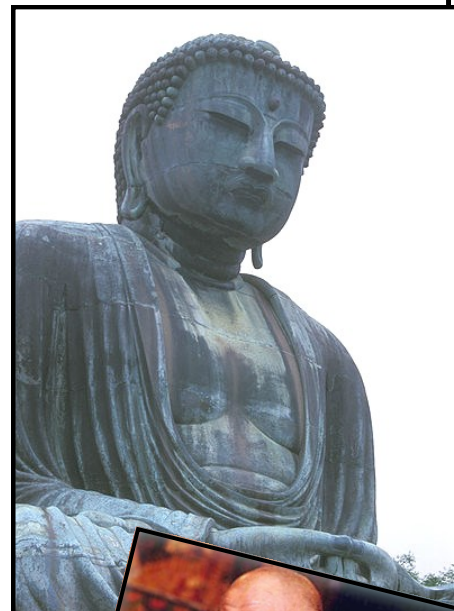
Fælles med hinduismen: karmaloven, reinkarnation, livet i sig selv er ikke ønskværdigt.

I **Nirvana** (befrielsen) opløses livet og *selvet*. Intet i livet er bestandigt. Alt er **forgængelighed**. Der findes ikke nogen **permanent sjæl** eller personlighed. Buddhisman taler om an-Atman (ikke-sjæl) i stedet for som hinduerne om Atman (= sjælen).

Uenigheden til hinduismen: Findes der en JEG-substans (= en selvstændig personlighed, sjælen), som går igen fra genfødsel til genfødsel? Hinduisme: Ja (= Atman), Buddhismen: Nej! (= an-Atman). I vejen til Nirvana skal *illusionen* om personligheden opløses, den illusion, som skaber vedhængningen (= begæret) til livet og dermed til genfødselernes kredsløb (samsara). - I dette syn ligger der en radikal modsætning til fx kristendommens syn på det enkelte menneskes personlighed og individualitet. Et menneske i kristendommen = en uopløselig individualitet = et egennavn (fx Karl Johan)

Buddhismens særlige **filosofiske problem** er: Hvis ikke mennesket har en fast personlighed, hvor er så det JEG, som er ansvarligt. Hvordan kan karmaloven om personlig skyld og lykke opfyldes uden begrebet et JEG = én fast, bestående personlighed?

Ingen guder - en religion? Buddha er ikke en gud, men **det fuldt oplyste menneske** og det absolutte og ophøjede **forbillede**. Buddhismen dyrker ikke guder, selv om den oprindeligt opstod ud af hinduismen. Kan man tale om en religion uden guder? (Ja, på grund af mange religiøse andre træk ved buddhismen)

Dalai Lama er tibetansk buddhist

se og be-
begge yder-

Buddhismen er modsat hinduismen udbredt langt ud over Indien: Kina, Burma, Vietnam, Japan, Korea, Indonesien.

Buddhismen øver i dag stor indflydelse også i Vesten, særligt gennem terapi og andre teknikker til at skabe ro i sindet, koncentration og selvbeherskelse. Det kaldes **meditation**. Den mere *religiøse* meditation anvender fx **mantraer** i meditationen.

Yoga er en anden oprindelig indisk metode og bruges i dag til at opnå sundhed i sind eller krop. Ofte kombineret med at være discipel hos en **guru** (en mester). Begreberne er ofte stærkt religiøse. Fx betyder ordet **energistrømme** ikke noget rent fysisk (som man måler på i fysiktimerne), men handler om religiøse og mystiske balancer mellem kroppen og sjælen.

Perspektivering

Emne	Livsfilosofi og etik 1-4	Bibelske Fortællinger 5-8	Kristendommens udtryk 9-12	Ikke kristne Religioner 13-16
I	Hvad vil det sige, at være et menneske? (menneskesyn)	Begyndelse og urhistorie (skabelse og syndefald)	Bibelen, historie og forkyndelse	Buddhisme og hinduisme Østens religioner
II	Hvad er det gode liv? (lidelse, det onde og etik)	Lignelser og Guds rige (fornyelse, håb)	Kirkehistorien og dens personer (kronologi, reformationen)	Islam Forskelle og ligheder til islam?
III	Tro og Viden (religion og naturvidenskab)	Mirakler og påske (tilgivelse, frelse) Hvad er frelse i kristendommen?	Kirker og ritualer	Ateisme, humanisme og sekularisering (religionskritik) Sammenligning
IV	Gud – guder (sandhed og religion) Forskellige religioner og deres gudsbilleder.	Evangelierne Jesus-fortælling (næstekærlighed og discipelskab)	Trosbekendelser og kunst (tro, håb, kærl.) Forskelle og ligheder til kristen tro?	Ikke-kristne begreber og -(ny) religiøsitet Religion og samfund

Links

Kort til kort over verdens religioner:
http://da.wikipedia.org/wiki/Fil:World_religions_DAN.PNG

Tilegnelse/begrebsspil

Klip de nederste brikker ud og placer dem ved den religion, hvor de passer

Buddhisme

Hinduisme

Kristendom

Verden er guddommelig	Verden er ikke guddommelig	Verden er guddommelig
Verden er ikke evig	Verden er evig	Verden er evig
Brahman	Brahma	Nirvana
Shiva	Frelse er tilgivelse	Atman
An-Atman	Mange guder	Slet ingen Gud
Én Gud	Buddha	Sjælen er en illusion
Sjælen er Atman og skal opløses i Brahman igen	Sjælen er unik skabt og består i personligheden	Frelse er oplysning
Udbredt i Indien	Udbredt i Europa, Afrika, Syd- og nord-Amerika	Udbredt i Syd-øst-Asien, Kina og Japan